

Τίτλος του μαθήματος: *Εκπαίδευση Αξιών και περιβάλλον. Ζητήματα Εφαρμοσμένης Ηθικής*

Κωδικός αριθμός του μαθήματος: Χ4

Τύπος του μαθήματος: Υποχρεωτικό

Εξάμηνο: Χειμερινό

Αριθμός απονεμόμενων πιστωτικών μονάδων: 6

Υπεύθυνη γνωστικού αντικειμένου: Καθηγήτρια Ελένη Κ. Θεοδοροπούλου

Αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος: Η συστηματική εισαγωγή της κατηγορίας της Ηθικής στη διερεύνηση των περιβαλλοντικών θεμάτων και η ανάδειξη των κριτικών διεργασιών, οι οποίες καθιστούν δυνατή την πολλαπλή σύνδεση του ηθικού με το αξιακό επίπεδο ως σύνδεση που έχει φιλοσοφικές, παιδαγωγικές, εκπαιδευτικές και μεθοδολογικές προϋποθέσεις και προεκτάσεις στους κόλπους της περιβαλλοντικής σκέψης και πράξης. Η διάνοιξη ενός διπλού πεδίου ανάλυσης, μέσα από το οποίο συνεξαρτώνται η εκπαίδευση που αφορά στη διαμόρφωση και επεξεργασία των αξιών με τις διερευνήσεις στο επίπεδο της εφαρμοσμένης ηθικής μέσα από μία εντατική επεξεργασία των δεσμών της θεωρίας με την πράξη. Στο πλαίσιο αυτό: το ηθικό δίλημμα συγκροτεί ένα κομβικό και σύνθετο παράδειγμα για την κατανόηση των παραπάνω συνεξαρτήσεων όσον αφορά στα περιβαλλοντικά διακυβεύματα, προωθείται η εξοικείωση με τα φιλοσοφικά ρεύματα και τις φιλοσοφικές έννοιες που υποβαστάζουν την ανάπτυξη των ηθικών θεωριών στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Ηθικής, αποσαφηνίζεται η έννοια της αξίας, της ηθικής αξίας, της περιβαλλοντικής αξίας, αναγνωρίζεται και αξιοποιείται ο

	παιδαγωγικός & αειφορικός ορίζοντας της Περιβαλλοντικής Ηθικής.
Προαπαιτήσεις:	Δεν υπάρχουν
Περιεχόμενο του μαθήματος:	<p>Ανάδειξη των κριτικών διεργασιών προκειμένου για την πολλαπλή σύνδεση του ηθικού με το αξιακό σε φιλοσοφικό, πολιτικό, παιδαγωγικό, διδακτικό επίπεδο στους κόλπους της περιβαλλοντικής σκέψης. Ανάδυση του αξιακού διακυβεύματος από τους κόλπους της Περιβαλλοντικής Ηθικής, και αξιοποίηση της ανάδυσης αυτής σε εκπαιδευτικές δραστηριοποιήσεις, έτσι ώστε τα ωφελήματα της ηθικής έρευνας να διανεμηθούν τόσο στις θεωρητικές προϋποθέσεις όσο και στις δράσεις/εφαρμογές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.</p> <p>Κεφάλαια ενδιαφέροντος: Το ζήτημα των αξιών: από την αξιολογία στις περιβαλλοντικές και αειφορικές αξίες. Εκπαίδευση αξιών και εκπαίδευση για την ηθική. Ηθική, Εφαρμοσμένη Ηθική, Περιβαλλοντική Ηθική/Περιβαλλοντικές Ηθικές. Εισαγωγή στο πεδίο της Περιβαλλοντικής Ηθικής και σύνδεσή της με το ζήτημα των αξιών και τις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Η έννοια της ηθικής στη φιλοσοφία. Η έννοια της ηθικής στην περιβαλλοντική φιλοσοφία. Η φιλοσοφία ως/στην Περιβαλλοντική ηθική. Ανθρωπολογία και φιλοσοφία της φύσης. Ηθικό ερώτημα, δίλημμα, πρόβλημα και ηθική κρίση. Κριτική σκέψη και ηθικός προβληματισμός: η υπέρβαση των ενδογματοςμών. Στρατηγικές & μέθοδοι στην εκπαίδευση αξιών: η εφαρμογή ως έρευνα στην πράξη.</p>
Διδακτική μεθοδολογία:	Συνεργατική έρευνα μέσα στο πλαίσιο οργάνωσης εργαστηρίων με περιεχόμενο την ανάλυση υλικού (κειμένων, οπτικοακουστικού υλικού), την ανάλυση/αποσαφήνιση εννοιών & θεωριών, την ανάλυση διλημμάτων, την αποσαφήνιση εφαρμογών.
Προσδοκώμενα αποτελέσματα	Οι μ.φ. να είναι σε θέση να: εντοπίζουν και αποσαφηνίζουν τα ηθικά στοιχεία σε μια περιβαλλοντική θεωρία ή δράση. Διατυπώνουν και αναλύουν

περιβαλλοντικά ηθικά ερωτήματα και διλήμματα. Αναγνωρίζουν τύπους και κατηγορίες αξιών. Αναγνωρίζουν αξίες, ηθικές αξίες, περιβαλλοντικές αξίες. Αναγνωρίζουν και αξιοποιούν στις αναλύσεις τους τις θεμελιώδεις θεωρίες και έννοιες που περιγράφουν το αντικείμενο της Περιβαλλοντικής Ηθικής. Αναγνωρίζουν την αντίληψη για τη Φύση, τον άνθρωπο και τη σχέση τους που υπόκειται σε κάθε θεωρία της Περιβαλλοντικής Ηθικής. Διακρίνουν τα ηθικά και αξιακά ερωτήματα που ανακύπτουν μέσα από τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Συγκροτούν επιχειρηματολογίες στο πλαίσιο των ηθικών και αξιακών θεωριών. Κατανοούν με ποιο τρόπο και σε ποιο βαθμό η Περιβαλλοντική Ηθική οδηγεί σε μια εκπαίδευση των αξιών. Αναπτύσσουν ενέργειες και επιλέγουν μεθόδους στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης Αξιών με κέντρο βάρους το περιβάλλον σε μια αειφορική προοπτική. Προσδιορίζουν πώς λειτουργεί ένας μηχανισμός διαμόρφωσης αξιών σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Εφαρμόζουν τη μέθοδο του ηθικού διλήμματος.

Αξιολόγηση:

Παρουσίαση και παράδοση εργασιών σε δύο χρονικές φάσεις

Συνιστώμενη βιβλιογραφία προς μελέτη:

Ελληνική:

1. ΒΕΙΚΟΣ, Θ. (1991). *Φύση και Κοινωνία. Από το Θαλή ως το Σωκράτη*. Αθήνα: Εκδόσεις Σμίλη.
2. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, Α. (2002). *Περιβαλλοντική Ηθική*. Αθήνα: Gutenberg.
3. GUATTARI, F. (1991). *Οι τρεις οικολογίες* (μτφρ. Μ. Σολωμού). Αθήνα: Αλεξάνδρεια
4. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ, ΣΤ., ΛΙΘΟΞΟΙΔΟΥ, Λ., ΑΡΑΜΠΑΤΖΙΔΟΥ, Φ., ΚΟΥΡΑΚΗΣ, Κ., & ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, Α. (2005). *Περιβαλλοντική ηθική και στο*

σχολείο: Η εκπαίδευση αξιών ανοίγει νέα μονοπάτια. Στο (επιμ.). Μ. Καΐλα, Ε. Θεοδωροπούλου, Α. Δημητρίου, Γ. Ξανθάκου & Ν. Αναστασάτος. *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ερευνητικά δεδομένα & Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός*. Αθήνα: Ατραπός, σσ.285-306.

5. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ, ΣΤ. (επιμ.). (2012). *Ζώα Και Ηθική*. Αθήνα: Αντιγόνη.
6. ΛΑΡΡΕΡ, Κ. (2001). *Η Φιλοσοφία του Περιβάλλοντος*. Αθήνα: Πατάκη.
7. ΜΟΣΚΟΒΙΤΣΙ, Σ. (1998). Τεχνική και Φύση στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Δοκίμιο για την Ανθρώπινη Ιστορία της Φύσης. Αθήνα: Νεφέλη.
8. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Ε. (1995). *Για μια νέα Φιλοσοφία της Φύσης. Η πρόκληση της Οικολογίας και απαντήσεις της Φιλοσοφίας*. Αθήνα: Πολίτης.
9. THOREAU, H.D. (2007). *Walden ή η ζωή στο δάσος*. (Μτφρ. Β. Αθανασιάδης). Αθήνα: Κέδρος

Ξενόγλωσση:

1. ATTFIELD, R. (2003). *Environmental Ethics*. Cambridge: Polity Press.
2. BENTON, R. & BENTON, C. (2004). Why teach environmental ethics? Because we already do. In: *Worldviews: Environment, Culture, Religion*, vol. 8, no. 2, pp. 227-242.
3. BONNETT, M. (1997). Environmental Education and Beyond. *Journal of Philosophy of Education*, Vol. 31, No. 2, pp. 249-266.
4. CALLICOTT, J. B. & PALMER, C. (eds). (2005). *Critical Concepts on the Environment*. London and New York: Routledge
5. CHAPPELL, T.D. (ed). (1997). *Respecting nature: Environmental thinking in the*

-
- light of philosophical theory.* University of Edinburgh Press and Columbia University Press
6. DESJARDINS, J.R. (2006). *Environmental Ethics. An Introduction, to Environmental Philosophy.* (4th edition). Canada: Thomson Wadsworth.
 7. ROLSTON, H. (1988). *Environmental Ethics: Values and Duties to the Natural World.* In: F. H. Bormann & St. R. Kellert (επμ). *The Broken Circle: Ecology, Economics, Ethics.* New Haven: Yale University Press.
 8. SAUVE, L. & VILLEMAGNE, C. (2003). *L'éducation relative aux valeurs environnementales. Module 6. Programme d'études supérieures à distance – Formation en éducation relative à l'environnement – Francophonie internationale.* Montréal: Les Publications ERE-UQAM, Université du Québec à Montréal – Collectif ERE-Francophonie.
 9. SINGER, P. (ed.). (1986). *Applied Ethics.* Oxford University Press
 10. Simon, S.B., Howe, L.W., Kirschenbaum, H. (1972). *Values Clarification: A Handbook of Practical Strategies for Teachers and Students.* New York: Hart Publishing,
-